



STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 66 · 9. april
Sesjonen 2023–2024

Møte tirsdag den 9. april 2024 kl. 10

President: Morten Wold

Dagsorden (nr. 66):

1. Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Anskaffelse av luftvern (Innst. 243 S (2023–2024), jf. Prop. 48 S (2023–2024))
2. Interpellasjon fra representanten Kari-Anne Jønnes til kunnskapsministeren:
«Elevs læring og trivsel er avhengig av et godt skolemiljø, kompetente lærere samt en synlig og tydelig rektor som pedagogisk leder. Dette er skoleeiers ansvar. Hvordan vil statsråden bidra til at kommunestyre og fylkesting kan utøve godt skoleeierskap?»
3. Referat

*Minnetale over tidligere stortingsrepresentant
Per Risvik*

Presidenten [10:00:41]: Ærede medrepresentanter! Tidligere stortingsrepresentant Per Risvik gikk bort 22. november 2023 etter en periode med sykdom, 86 år gammel.

Han var innvalgt som stortingsrepresentant for Fremskrittspartiet i perioden 1989–1993 for Sør-Trøndelag. Risvik var medlem av samferdselskomiteen de årene han var fast representant på Stortinget. Der gjorde han et svært godt arbeid for det fylket han var valgt inn fra.

Risvik ble født i Herøy i Møre og Romsdal, men var innvalgt fra og bodde i Trøndelag store deler av sitt liv. Etter at Per Risvik gikk ut av handelsskolen, jobbet han som handelsreisende og selvstendig næringsdrivende frem til 1989.

Per Risvik har vært medlem i Fremskrittspartiet siden 1981 og aktiv tillitsmann og folkevalgt siden 1983. Han var styremedlem i Trondheim FrP fra 1984 til 1987 og formann fra 1988 til 1989. Risvik var varamedlem til Trondheim bystyre og medlem av Trondheim formannskap i perioden 1987–1991. Han var medlem av fylkestinget i Sør-Trøndelag fra 1999 til 2007.

På fylkesnivå besatte Risvik stort sett alle posisjoner i Fremskrittspartiet. Han var fylkesformann i perioden 1994–1995 og styremedlem til langt inn på 2000-tallet. Han hadde i tillegg flere ulike verv, nevnes kan medlem av brannstyret i Trondheim, næringsutvalget, havnestyret, fylkeslandbruksstyret, trafikksikkerhetsutvalget og hovedutvalget for kultur, næring og samferdsel.

Risvik har i hele sitt virke brent for partiet og vært en person folk har henvendt seg til når de har følt at de stanget hodet i veggen mot byråkratiet. Disse kampene

kjempet Risvik gjennom hele sin karriere. De siste åtte årene av sitt politiske virke satt han i fylkeslandbruksstyret, hvor han var svært aktiv i saker som angikk den jevne mann og kvinne. Det kom mange takknemlige tilbakemeldinger på bakgrunn av Per Risviks engasjement på dette viktige området.

Per Risvik fikk Fremskrittspartiets egen ærespris, Fjøslykta, på landsmøtet 24. april 2010. I juryens begrunnelse ble det nevnt ståpåvilje for partiet og hjelp til mange enkeltindivider i de periodene han satt i bystyre, fylkesting og storting. Fra alle som kjente Per Risvik, er det bare gode skussmål å høre, og partifeller rundt om i lokallagene har alltid omtalt Per Risvik med stor respekt.

Vi lyser fred over Per Risviks minne.

Representantene påhørte stående presidentens minnetale.

Presidenten [10:04:05]: Følgende innkalte vararepresentanter tar nå sete:

For Akershus fylke: Tore Grobæk *Vamraak* og Liv *Gustausen*

For Rogaland: Marte Eide *Klovning*

For Nord-Trøndelag: Gaute Børstad *Skjervø* og Guro Holm *Skillingstad*

For Sør-Trøndelag: Steinar *Krogstad*, Kristian *Torve* og Geir Arild *Espnes*

For Vestfold: Henning *Wold* og Per-Asbjørn *Andvik*

For Østfold: Shakeel *Rehman*

Fra representantene Gisle Meininger *Saudland*, Kathy *Lie* og Freddy André *Øvstegård* foreligger søknader om permisjon i dagene 9. og 10. april – alle for å delta i møter i Nordisk råd på Færøyene.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:

For Vest-Agder: Alf Erik Bergstøl *Andersen*

For Buskerud: Audun Hammer *Hovda*

For Østfold: Åse Kristina *Heien*

Presidenten [10:05:08]: Alf Erik Bergstøl Andersen, Audun Hammer Hovda og Åse Kristina Heien er til stede og vil ta sete.

Statsråd Bjørn Arild Gram overbrakte 19 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Presidenten [10:08:58]: Representanten Grete Wold vil fremsette to representantforslag.

Grete Wold (SV) [10:09:20]: På vegne av representanten Mona Fagerås og meg selv vil jeg framsette et representantforslag om å styrke yrkesfagopplæringen.

Deretter vil jeg framsette et representantforslag på vegne av meg selv, om trygge barnehager og skoler.

Presidenten [10:09:35]: Representanten Mona Fagerås vil framsette et representantforslag.

Mona Fagerås (SV) [10:09:52]: På vegne av stortingsrepresentantene Grete Wold, Kari Elisabeth Kaski og meg selv vil jeg fremme et representantforslag om nattog til København.

Presidenten [10:10:06]: Representanten Torgeir Knag Fylkesnes vil framsette et representantforslag.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:10:19]: På vegner av representanten Kari Elisabeth Kaski og meg sjølv ønsker jeg å fremme eit representantforslag om betre rammevilkår for oppstartsbedrifter og investering i teknologi.

Presidenten [10:10:34]: Representanten Seher Aydar vil framsette to representantforslag.

Seher Aydar (R) [10:10:48]: På vegne av representantene Marie Sneve Martinussen, Tobias Drevland Lund og meg selv fremmer jeg et forslag om å reservere tilbud for ideelle aktører.

På vegne av representanten Sofie Marhaug og meg selv fremmer jeg et forslag om å stanse nedleggelsen av rusbehandlingsenheten ved Tronvik.

Presidenten [10:11:10]: Representanten Hege Bae Nyholt vil framsette et representantforslag.

Hege Bae Nyholt (R) [10:11:28]: På vegne av representanten Tobias Drevland Lund og meg selv har jeg gleden av å framsette et representantforslag om å prioritere økonomisk tilsyn med kommersielle barnehagekjeder på konsernnivå.

Presidenten [10:11:42]: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:11:58]

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Anskaffelse av luftvern (Innst. 243 S (2023–2024), jf. Prop. 48 S (2023–2024))

Presidenten [10:12:12]: Etter ønske fra utenriks- og forsvarskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil 7 replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [10:12:50] (ordfører for saken): Denne proposisjonen gjelder luftvern som skal doneres til Ukraina. Det er utskytingsenheter fra Forsvarets struktur. Man tar altså noe som tilhører Forsvaret, og gir til Ukraina for at Ukraina skal få en bedre forsvarsevne og stå imot Russlands angrep. Man skal også bestille åtte nye utskytingsenheter og fire ildledningsentraler til NASAMS for å legge til rette for fremtidige donasjoner. Det er Kongsberg Defence som står som eneleverandør av disse utskytingsrampene, og det er også inngått avtale om underleverandører for industrisamarbeid.

Det står i proposisjonen at utgiftene til anskaffelsen dekkes av Forsvarsdepartementets andel av Nansenprogrammet. Det er Fremskrittspartiet uenig i. Den sikkerhetspolitiske situasjonen tilsier at alle luftvernanskaffelser bør fremskyndes. Vi vet at det kommer en LTP, og at man har luftvern som prioritet der, men det er ingen grunn til å vente på den. Alle er klar over at vi trenger mer luftvern, man kan sette i gang prosessene nå. Man har lang ledetid på disse luftvernssystemene, det er bare å sette i gang. Man trenger ikke noen beslutning i Stortinget for å gjøre det, det er noe Norge trenger, og som vi må ha.

Tilbake til budsjetteringen: Det er underlig at man bruker forsvarsbudsjettet til å svekke Forsvaret. Det er første gang i historien. Man tar altså ting som tilhører Forsvaret, som er en del av Forsvarets kampkraft og forsvarsevne, ut av strukturen, gir det til Ukraina, og så fører man det som et pluss på forsvarsbudsjettet, og man hevder at det er en andel av forsvarsbudsjettet, av Nansenprogrammet. Det gir ingen mening. Det mest naturlige når man gir bistand til et land, ville selvsagt være at man fører det på bistandsbudsjettet, slik man gjør i alle andre sammenhenger.

Det er positivt at man har donasjoner til Ukraina. Det støtter Fremskrittspartiet. Det er viktig at Ukraina får muligheten til å forsvare sitt eget land, men det er ikke dermed sagt at det skal finansieres ved å gjøre norsk forsvarsevne svakere, og finansieres over forsvarsbudsjettet.

Statsråden har tidligere sagt at det er viktig for Norge at Ukraina har et godt forsvar. Ja, det er helt korrekt, men det er ikke dermed sagt at det skal gå på bekostning av vårt forsvar, og finansieres av vårt forsvar, når vi har penger som faktisk er relatert til donasjoner. Hvis man skulle tenke på den måten, ville man jo kunne bruke det

britiske forsvarsbudsjettet, det nordiske forsvarsbudsjettet og alle andre NATO-budsjetter og føre det på det norske forsvarsbudsjettet og hevde at styrking av NATO kollektivt er en del av det norske forsvaret, slik at det norske forsvaret blir vanvittig stort. Det sier seg selv at det ikke er mulig. Det er feil.

Skal vi styrke norsk kampkraft og forsvarsevne, må vi også være ærlige på hvor mye penger vi putter inn i Forsvaret. Det lar seg ikke diskutere at hvis man tar elementer ut av det norske forsvaret og gir bort til Ukraina, blir ikke det norske forsvaret bedre. Det blir svakere, selv om man har tenkt å erstatte disse systemene med nye systemer som er enda bedre. Det blir ført på forsvarsbudsjettet igjen. Det er dobbel bokføring, eller kanskje vi kan kalle det kreativ bokføring. Det er kreativ bokføring når man faktisk svekker det norske forsvaret og sier at det er en styrking. Det gjør jo også at man når målet om 2 pst. i løpet av dette året, nettopp fordi man bruker disse pengene til å gi donasjoner til Ukraina.

Man burde være ærlig. Nansen-programmet er delt i to – man har humanitær hjelp, og man har militær hjelp. Alle disse elementene er donasjoner til Ukraina, og en av donasjonene svekker norsk forsvarsevne. Tar en NASAMS ut av Forsvarets struktur, gir det til Ukraina, men fører det som et pluss på forsvarsbudsjettet fordi man har tenkt å anskaffe nye luftvernsystemer, er det direkte feil. Hvis man hadde gjort det i privatøkonomien, ville man fått bråk med banken, og det burde man også få når det gjelder statsbudsjettet. Jeg synes faktisk at statsråden bør være såpass ærlig at han sier at dette er en metode vi bruker, men det øker ikke norsk kampkraft, det øker ikke norsk forsvarsevne å gi bort noe som er i vår struktur.

Andre partier har sagt det samme, og i forbindelse med den proposisjonen som kommer senere, Nansenhjelpen, vil vi fremme et forslag hvor vi ber om at det ikke skjer på denne måten, men at det skjer ved at en styrker det norske forsvaret, og at man bruker disse donasjonene, som vil svekke det norske forsvaret, og på pluss reell styrking av kampkraft og forsvarsevne, ikke skjuler seg bak at en donasjon er en styrking av det norske forsvaret.

Trine Lise Sundnes (A) [10:18:04]: Fra Arbeiderpartiets side er vi glade for en samlet innstilling i denne saken. Ukraina utkjemper en heroisk innsats for å forsvare vår regelstyrte verden. Russlands aggressive krigføring mot Ukraina har vist oss viktigheten av luftvern og ikke minst viktigheten av pålitelig luftvern, som NASAMS.

Senere i år skal vi diskutere regjeringens framlagte langtidspan for Forsvaret, hvor det ligger inne å doble dagens NASAMS luftvernsystem fra fire til åtte batterier,

anskaffe langtrekkende luftvern som har kapasitet mot ballistiske missiler, og ikke minst sørge for nye radarer til NASAMS-systemet. Å bygge vår operative forsvarsevne sammen med våre nære allierte og NATO er det eneste riktige i tiden vi lever i. Jeg ser fram til at vi skal diskutere Prop. 87 S for 2023–2024 i denne salen. Et godt forsvaret trygger freden.

Når regjeringen nå spør om å endre omfang og kostnadsramme for investeringsprosjekt 1146, Gjenanskaffelse av donerte hovedkomponenter til NASAMS, for å gjenanskaffe og legge til rette for ytterligere donasjoner til Ukraina, er det bra.

Den folkerettsstridige krigen Russland fører mot Ukraina, fører ikke bare til brudd i tillit og samarbeidsforhold mellom gode naboer, men viser også at Russland har blitt en mye farligere nabo. Krigen går inn i sitt tredje år, og 18 pst. av Ukraina er under russisk kontroll. Så langt anslås at over 500 000 soldater har blitt drept eller såret, og sivilbefolkningen og infrastruktur er målskiver. Vi kan bare prøve å forstå hvilken dramatisk situasjon innbyggerne befinner seg i. Selv om vi må ha håp om at Russland en gang i fremtiden kan utvikle seg til å bli en konstruktiv bidragsyter til det globale samfunnet, må vi i mellomtiden, sammen med våre allierte og Nansen-programmet, sørge for at ukrainske soldater får nødvendig opptrening og utstyr, slik at de står bedre rustet til å møte fienden.

Ukentlig – om ikke daglig – får vi tilbakemeldinger fra venner i Ukraina som bærer vitne om hvor viktig luftvern er for å forsvare sivilbefolkningen. Strategiene for å ramme dobbelt gjennom å sende missiler også når brann- og redningspersonell er på plass, viser ytterligere Russlands råhet og ondskap i krigføringen. Bare i mars måned har Russland skutt 130 missiler mot Ukraina og over 320 droner, ifølge president Volodymyr Zelenskyj. Fra vår side er det ingen tvil: ja takk til å endre omfang og kostnadsramme i prosjekt 1146, Gjenanskaffelse av donerte hovedkomponenter til NASAMS.

Hårek Elvenes (H) [10:21:57]: Å donere luftvern til Ukraina har vært en riktig og viktig beslutning. Luftvern har vist seg kritisk for å kunne stå imot de russiske luftangrepene og for i det hele tatt å kunne overleve som nasjon og forhindre at den russiske luftmakten får fritt spillerom.

De langtrekkende presisjonsvåpnene som brukes i Ukraina, kan også bli brukt mot Norge, og de kan treffe Norge hvor som helst. Derfor har norsk luftvern blitt styrket de siste årene og skal styrkes ytterligere de neste årene.

Donasjonen fører til en midlertidig nedgang i vår egen luftvernkapasitet, som forsvarsjefen beskriver som håndterbar. Forutsetningen er at gjenanskaffelsen

av vårt eget luftvern skjer raskt. Spørsmålet er hvor raskt det kan skje. De luftvernmissilene som inngår i luftvernet, er svært avanserte og tar lang tid å produsere. De produseres av den amerikanske forsvarsgiganten Raytheon. I fjor inngikk Norge en avtale om samarbeid med Raytheon gjennom Kongsberg Defence & Aerospace, med tanke på å utvikle NASAMS videre og for å styrke vårt nasjonale luftvern. Spørsmålet er: Kan den samarbeidsavtalen vi nå har inngått med Raytheon, bidra til at Norge får gjenanskaffet sitt nasjonale luftvern raskere enn en kunne fått uten en slik avtale?

Det finnes et utall av lufttrusler, fra ballistiske missiler til små droner. Det vi ser i krigen i Ukraina, er at svermene av små droner binder opp uforholdsmessig mye av luftvernkapasiteten. Det er noe vi må ta hensyn til når vi nå skal planlegge vårt eget nasjonale luftvern. Norge er avhengig av å ha kontroll med sitt nasjonale luftrum. For å lykkes må Forsvaret ha tilstrekkelig mengde og miks av luftvern med forskjellige egenskaper, som kan flyttes raskt mellom steder.

Derfor haster det med å få bygd opp vårt nasjonale luftvern, og det haster aller mest med å få gjenanskaffet det luftvernet vi nå har donert til Ukraina.

Ola Borten Moe (Sp) [10:24:48]: Det er en samstemt innstilling for å utvide volumet på denne bestillingen av luftvern.

Fra Senterpartiets side er det ikke behov for å tilføye så veldig mye mer utover det som er sagt, men det er et par moment jeg tenkte jeg kunne bringe til Stortinget.

Det ene er luftvernets art og karakter som våpen. Det er et utpreget defensivt våpen. Jeg tror at alle vi som har fulgt med på krigen i Ukraina de siste årene, har innsett og forstått betydningen av at man beskytter både militær og offentlig infrastruktur. I den grad det er mulig å leve noe som ligner på et tilnærmet normalt liv i Ukraina nå, skyldes det et luftvern som er effektivt, og som stopper mye av den bombingene – terrorbombingen, egentlig – som russerne driver med, delvis målrettet mot sivil infrastruktur og befolkningstette områder. I så måte må det kunne sies at det å styrke Ukrainas luftvern ytterligere sannsynligvis er noe av det mest effektive man kan gjøre, det er noe av det mest defensive man kan gjøre, og det er egentlig noe av det mest moralsk høyverdige man kan bidra til. I så måte er det ingen tvil om at dette er riktig og bra.

Det peker også framover, inn i den langtidsplanen forsvarsministeren og regjeringen nylig la fram, der man varsler en betydelig satsing på luftvern også i Norge. Det slutter vi fra Senterpartiet oss fullstendig til. Det er ingen tvil om at det er en våpen- og forsvarskapasitet vi framover har mye større behov for.

Avslutningsvis – men kanskje ikke et hovedpoeng – er det kanskje vel verdt for medlemmene av Stortinget å legge merke til utviklingen når det gjelder pris. Det var en nesten identisk bestilling Stortinget gjorde før jul, det er knapt et halvt år siden. Et helt annet prisbilde møter oss nå. Det understreker egentlig bare behovet for å få opp volumet bredt i forsvarsindustrien, ikke bare i Norge, men i Europa. Det hjelper ikke å skyve penger inn i en industri som ikke lager mer. Da betaler man bare veldig mye mer for akkurat den samme kapasiteten. Det er ingen tvil om at vi framover vil ha behov for en betydelig styrking av forsvarsindustrien i bredt.

Ingrid Fiskaa (SV) [10:27:40]: Behovet for og nytten av luftvern i Ukrainas forsvarskamp kan neppe overvurderast. Å ha vore i Kyiv midt i ein angrepskrig har gjort inntrykk. Eit kort besøk er ikkje i nærleiken av å bu der til dagleg, men det gjev ein peikepinn. Usikkerheita og utryggleiken som blir skapt av gjentekne russiske missil- og droneangrep, må vera tøft å leva med for dei som ikkje blir direkte ramma òg. Med luftvern kan livet likevel gå tilsynelatande som normalt for veldig mange. Sjølv om luftvernet ikkje fjernar utryggleiken, gjer det ein vesentleg forskjell. Luftvern er heller ikkje feilfritt, det fjernar ikkje alle angrep, og restar av nedskotne missil tek òg liv, men forskjellen mellom å ha eit effektivt luftvern og ikkje ha det, er forskjellen mellom liv og død. Det er forskjellen mellom å kunna overleva som nasjon og stat, og å måtta gje tapt. Det gjev òg viktige erfaringar som kan overførast til vårt eige forsvar.

SV støttar difor opp om ein forsterka donasjon av luftvern til Ukraina, gjenanskaffing av dette og ei forsterka satsing på luftvern i forsvaret av Noreg.

Bjørnar Moxnes (R) [10:29:37]: Med krigen mot Ukraina som bakteppe er det helt åpenbart at vi også trenger å styrke luftvernet i Norge. Lærdommen fra Ukraina-krigen er at uten luftvern vil en overmakt så å si ha fritt leide til å bombe både byer og infrastruktur og frata befolkningen tilgang til strøm og annen vital infrastruktur. Med luftvern kan man stå imot på en helt annen måte, og det ser vi daglig i Ukraina.

Luftvern trengs ikke bare for å uskadeliggjøre faktiske luftangrep. Hvis en stormakt som f.eks. Russland skulle ønske å utøve tvangsdiplomati mot Norge, vil trusselen om luftangrep med langtrekkende missiler være blant de sterkeste militære pressmidlene. Derfor vil et godt utbygd luftforsvar gjøre muligheten til å utøve den typen tvangsdiplomati mot Norge mindre, og også styrke Norges selvstendighet og handlefrihet. Dette er vel stortingspartiene enige om i teorien. Så er spørsmålet hva som skjer i praksis når det gjelder prioritering av penger og satsing på luftvern i tiden framover.

Per dags dato har Norge en situasjon med svært lite luftvern, som ikke tilfredsstillt kriteriene for verken mengde, miks av sensorer, rekkevidde eller mobilitet som bl.a. forsvarskommisjonen og også forsvarssjefen har skissert opp. Vi vet at Norge en gang i tiden hadde 32 batterier langtrekkende luftvern som beskyttet bl.a. hovedstadsområdet. Alt dette ble som kjent lagt ned. Det ble desimert. Det ble rasert ned til tre batterier i Luftforsvaret og ett batteri i Hæren, null beskyttelse mot taktiske ballistiske missiler og ikke noe luftvern dedikert til beskyttelse av hovedstaden, for å nevne noe.

Hva var bakgrunnen for denne nedbyggingen av forsvaret av landet? Mange peker på den fredsgevinsten man kunne ta ut etter den kalde krigens slutt. Det som nok er noe underkommunisert, men som Luftmilitært Samfund har påpekt, er at luftvern ikke ble ansett som relevant for deltakelse i internasjonale operasjoner i utlandet, noe som også framgår i Forsvarets strategiske konsept fra 2004, som den daværende Bondevik-regjeringen utarbeidet. Det er helt logisk at hvis formålet primært er å være et slags militært ekspedisjonskorps under USAs ledelse for krigføring mot folkeretten i asiatiske eller afrikanske land, er ikke luftvern av Norge spesielt viktig. Det gir jo mening, gitt datidens strategiske konsept, at man så å si la ned og raserte luftforsvaret av Norge.

Nå ser vi en litt annen tilnærming også fra andre partier, og ikke minst fra regjeringen, med tanke på forslag til ny langtidsplan for Forsvaret. Vi ser fram til behandlingen av den, men vi mener i likhet med Fremskrittspartiet at det ikke er noen grunn til å skyve på dette unødvendig, at det er et slags formalistisk sommel å avvente bestillingen av nytt luftvern helt til vi har fått ferdigbehandlet ny langtidsplan. Vi har et åpenbart behov for å beskytte luftrummet og beskytte Norge, og da kan og bør Stortinget handle raskt. Det er bakgrunnen for det som er levert av merknader fra Rødts side. Vi er for øvrig naturligvis enig i at vi skal fylle på det vi sender til Ukraina, og etterfylle for å sikre det vi har, men det trengs langt mer for å ha et luftvern med tilstrekkelig mobilitet, miks og mengde til å kunne hindre at Norge blir utsatt for den typen trusler vi ser Ukraina opplever i dag.

Statsråd Bjørn Arild Gram [10:34:47]: Ukraina er kontinuerlig utsatt for ulike former for luftangrep. Beskyttelse mot den typen angrep er helt avgjørende for å beskytte militære og sivile og kritisk infrastruktur i landet. Samtidig haster det for Norge å få på plass mer luftvern og moderne luftvern.

Etterspørselen etter luftvern internasjonalt har økt sterkt, og det er viktig å få bestilt materiell nå. Nettopp derfor tok regjeringen ekstraordinære grep før jul og la på rekordtid fram tre store luftvernprosjekt som vil gi

Forsvaret moderne missiler til NASAMS, med kortere, middels og lengre rekkevidde, nye missiler til kampluftvern vognene og moderne utskytingsenheter og ildledningssentraler til NASAMS. Disse investeringene gir Norge neste generasjons luftvern.

Ved Stortingets behandling av endringer i statsbudsjettet under Forsvarsdepartementet i desember 2023 ble prosjekt 1146 om gjenanskaffelse av donerte hovedkomponenter til NASAMS vedtatt. Allerede 31. januar i år ble det signert kontrakt på åtte utskytingsenheter og fire ildledningssentraler med Kongsberg Defence & Aerospace, KDA.

Ukraina har svært gode erfaringer med NASAMS luftvernssystem og har bedt Norge om å vurdere ytterligere støtte med luftvern. Regjeringen vurderer løpende hvordan Norge kan yte effektive bidrag til Ukraina.

For ytterligere å framskynde muligheter for donasjon samt modernisere Forsvarets luftvern legger regjeringen nå fram en særproposisjon for anskaffelse av ytterligere ti utskytingsenheter og fire ildledningssentraler. To utskytingsenheter er besluttet donert. De øvrige hovedkomponentene, åtte utskytingsenheter og fire ildledningssentraler, planlegges donert så snart produsenten Kongsberg Defence & Aerospace har levert enhetene i første bestilling, etter planen i 2026.

Jeg er glad for at en samlet komité er positiv til forslaget. Totalt vil gjenanskaffelsesprosjektet ha et omfang på 18 utskytingsenheter og 8 ildledningssentraler.

Jeg merker meg komiteens medlemmer som vektlegger behovet for å framskynde bestillinger og korte ned leveransetiden. Den vurderingen deler jeg fullt ut. Det er derfor svært viktig å inngå bindende kontrakter så raskt som mulig. Dette er viktig både for Forsvaret og for industrien.

Presidenten [10:36:16]: Det blir replikkordskifte.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [10:37:24]: Hvorfor føres noe man tar ut av Forsvarets struktur, som en styrking av Forsvarets struktur?

Statsråd Bjørn Arild Gram [10:37:34]: Jeg vet ikke om jeg skjønner det spørsmålet fra representanten Tybring-Gjedde. Han snakket i innlegget sitt om at donasjoner telles to ganger. Spørsmålet er hva slags regnestykke det forholder seg til. Hvis det handler om rapporter, beregninger og 2-prosentmålet i NATO, f.eks., er det slik at vi rapporterer bruk av midler til gjenanskaffelse av donert materiale til Ukraina på det tidspunktet utbetalingene skjer, ikke når donasjonene gjennomføres.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [10:38:10]: Disse NASAMS-batteriene som man nå donerer til Ukraina,

var allerede budsjettet i forsvarsbudsjettet den gangen de ble anskaffet. Man gir bort det man faktisk hadde, og så hevder man at det man kjøper nytt, skal styrke Forsvarets kampkraft. Det rimer ikke. Det holder ikke.

Men jeg vil bruke spørsmålet mitt på et annet vis: Man hevder at man skal bruke humanitær bistand over bistandsbudsjettet, dvs. at slikt som er inne under f.eks. helse, skal være bistandsbudsjettrelatert. Men hvis man skal bruke logikken fra Forsvaret, burde jo det være helsebudsjettets ansvar. Så mitt spørsmål til forsvarsministeren er: Hvorfor denne forskjellsbehandlingen av helseassistanse til Ukraina og forsvarsassistanse til Ukraina?

Statsråd Bjørn Arild Gram [10:39:06]: Jeg skjønner fortsatt ikke helt hva representanten er ute etter. Det viktigste er jo at vi støtter Ukraina, og hvor mye vi støtter Ukraina. Det er det sentrale, og ikke hvilket budsjett det føres på. Vi har valgt et system der vi fører Forsvarets bistand til Ukraina over forsvarsbudsjettet, og det synes jeg ikke er noe urimelig.

Til diskusjonen om hva som styrker Forsvaret og ikke styrker Forsvaret: Det er klart at alt vi donerer som er i operativ bruk i Forsvaret i dag, svekker vår egen beredskap her og nå. Det er opplagt. Samtidig kan man når det gjelder luftvernet, også vise til at noen av donasjonene faktisk styrker det norske forsvaret, for når det gjelder mange av disse NASAMS-«launcherne», var de satt på langtidslagring i Forsvaret. Det vi nå gjør gjennom å ha donert dem, er å gjenanskaffe «launcherne» raskere, og av bedre standard og med bedre ytelse enn dem vi hadde langtidslagret tidligere.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [10:40:11]: Man styrker altså det ukrainske forsvaret, og hevder at det er bra for det norske forsvaret fordi man gjenanskaffer noe man allerede har betalt for. Det er logikken her.

Statsråden hevder videre at det er til norsk fordel at Ukraina har et sterkt forsvar, og det er isolert sett helt riktig, men det er jo også fornuftig at Storbritannia har et sterkt forsvar. Det er kanskje enda viktigere, for det er et NATO-land. Nå er også Sverige og Finland NATO-land, og Danmark er et NATO-land. Så da burde man rent rasjonelt sett også føre deres utgifter for å styrke deres forsvar – altså NATOs forsvarsevne, som er kollektiv – på vårt forsvarsbudsjett. Det ville selvsagt ingen akseptere, men man aksepterer, i motsetning til i mange andre land, at donasjoner til Ukraina føres over det norske forsvarsbudsjettet. Vil statsråden gjøre som et flertall av NATOs land, nemlig å føre donasjoner ikke over forsvarsbudsjettet, men over f.eks. bistandsbudsjettet?

Statsråd Bjørn Arild Gram [10:41:12]: Jeg vet faktisk ikke hvilken regnskapsteknisk håndtering andre

land har av støtten til Ukraina. Det har jeg ingen oversikt over, og jeg synes heller ikke at det er særlig relevant. Det viktigste er at vi støtter Ukraina, og at vi støtter Ukraina tungt og forutsigbart, som vi gjør gjennom Nansen-programmet. Hvilket budsjettkapittel det bokføres under, mener jeg er mindre interessant. Det viktigste er at vi støtter dem i deres forsvarskamp.

Hårek Elvenes (H) [10:41:57]: Svært mange nasjoner skal nå anskaffe mer luftvern, og det vil bli kø. NASAMS er norskprodusert, og som jeg nevnte i mitt innlegg, har vi en samarbeidsavtale med Raytheon, som leverer missilene til luftvernet.

Spørsmålet er: Hva vil være regjeringens initiativ og tiltak for å sikre at vi klarer å gjenanskaffe dette luftvernet raskest mulig? I og med at luftvernet er norskprodusert og vi har den samarbeidsavtalen jeg nevnte, vil det gi oss en form for forrang og et pre hva gjelder å få dette levert raskest mulig?

Statsråd Bjørn Arild Gram [10:42:39]: Jeg klarer ikke her og nå å svare konkret på spørsmålet om hvilken måte avtalene som er, påvirker framdriften på, men vi har tatt viktige grep for å sikre framdrift i leveranser.

La meg nevne to ting. Før påske fremmet vi en investeringsproposisjon, der et viktig forslag var å inngå avtaler om det som heter «long lead items». For Kongsberg, som produserer NASAMS sin del, handler det altså om å få kjøpt inn og lagt inn bestillinger til sine underleverandører, f.eks. Raytheon, tidlig, slik at man kan være i stand til å levere på våre bestillinger raskere. Det er et veldig viktig grep.

For øvrig må jeg også nevne den uttellingen vi hadde i ASAP-programmet i EU – full uttelling der – som gjør at vi får økt produksjon i Norge av underleveranser til amerikansk forsvarsindustri, som vi er avhengig av at skal levere f.eks. missiler tilbake til oss.

Hårek Elvenes (H) [10:43:43]: Jeg takker for svaret. Hvordan vurderer ministeren risikoen for at gjenanskaffelsesleveransene skal bli forsinket om man ikke klarer å følge den framdriften man har forutsatt? Man ser kanskje allerede nå en form for mønster i bestillingen av NASAMS luftvern?

Statsråd Bjørn Arild Gram [10:44:04]: Det er grunn til å være bekymret over at det som tidligere var en leveransetid vi var sikre på, nå er lengre. Det henger primært i hop med at det er utrolig mange leverandører og underleverandører til hovedprodusentene. Det er en hel verdikjede som skal henge i hop og dimensjoneres for en betydelig økt produksjon. Det er der det kan oppstå flaskehals, og det er en av grunnene til at vi har

fremmet forslag for Stortinget knyttet til underleveranser med lang ledetid. Det er også det primære Kongsberg har bedt oss om å bedre, knyttet til deres rammevilkår, for å sikre at vi får leveranser så fort som mulig.

Presidenten [10:44:50]: Replikordskiftet er over. Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Sak nr. 2 [10:45:00]

Interpellasjon fra representanten Kari-Anne Jønnes til kunnskapsministeren:

«Elevers læring og trivsel er avhengig av et godt skolemiljø, kompetente lærere samt en synlig og tydelig rektor som pedagogisk leder. Dette er skoleeiers ansvar.

Hvordan vil statsråden bidra til at kommunestyre og fylkesting kan utøve godt skoleeierskap?»

Kari-Anne Jønnes (H) [10:45:42]: Både norsk og internasjonal forskning viser at godt skoleeierskap er viktig for elevenes læring og trivsel. Skoler med gode resultater preges av kultur for læring. Kultur for læring krever samordning og god ledelse på alle nivå, rektor som synlig og tydelig pedagogisk leder, læreren som sjefen i klasserommet samt en langsiktig og ambisiøs politisk og administrativ skoleeier som legger til rette for at hver enkelt skole skal lykkes.

Skal vi lykkes som nasjon, er vi avhengig av at elevene våre lykkes i skolen. De må kunne lese, skrive og regne skikkelig når de går ut av ungdomsskolen. Skal en lære noe, må en trives, så den som er opptatt av kunnskap i skolen, må også være opptatt av trivsel i skolen, for elever og for ansatte. Alt henger sammen med alt, og det begynner med godt skoleeierskap.

Forskning fra Innlandet viser at det kan skille så mye som to og et halvt års skolegang mellom elever når de er ferdig på ungdomsskolen. Sånn kan vi ikke ha det. Vårt mål må være at alle elever skal oppnå sitt potensial til fulle – uavhengig av hvor de bor, hvor mye utdanning foreldrene har, og hvor de er født. Da trengs ambisjoner på vegne av norske elever, skoler og ikke minst skoleeiere. Skal vi få gode skoleeiere i alle kommuner og fylkeskommuner, må staten ha noen krav og forventninger til skoleeierne, og de må få kunnskap og settes i stand til å gjøre jobben sin.

Skolen kan ikke styres etter valgcyklusen, og det er derfor nødvendig med en klar forventning om at nyvalgte kommune- og fylkespolitikere får god innføring i hva det er å være skoleeier. KS gjør en viktig jobb på dette feltet, og med de utfordringene vi fortsatt har i norsk skole, håper jeg regjeringen bidrar til at KS kan videreføre sitt arbeid om skoleeierskap, som fokuserer på kunnskap i skolen, ute i alle regioner, over tid framover.

Å være skoleeier handler om så mye mer enn å vedta årlige budsjetter. Det handler om at en har ansvar for at ungene i kommunen lærer å lese, skrive og regne skikkelig, for at de trives på skolen, for elevenes fravær og for at lærerne har det laget rundt seg som de trenger for å lykkes i jobben sin. Det handler om hvorvidt rektor i realiteten har muligheten til å være pedagogisk leder på sin skole, eller om hun blir løpende rundt for å skifte lypærer og tørke tårer. Det handler også om at en som fylkespolitiker er direkte ansvarlig for at skoletilbudet er dimensjonert i tråd med samfunnets behov, at elevene er til stede på skolen, og at de klarer å fullføre og bestå videregående opplæring.

Skal kommuner og fylker lykkes som gode skoleeiere, både politisk og administrativt, er de avhengig av en regjering som har ambisjoner på deres vegne, som har store forventninger, og som stiller krav. De trenger også rom til å lede. De trenger handlingsrom, tillit og frihet til å lede i sin kommune, i sitt fylke, på sin skole og i sitt klasserom. De trenger frihet under ansvar, tillit og kunnskapsbasert skolepolitikk som fokuserer på å skape kultur for læring og kvalitet i alle ledd. Regjeringen lovet en tillitsreform, men den ser ut til å være erstattet av nye krav, forbud og moralske pekefinger.

Skoleeiere og skoleledere trenger også rom til å lede. Det er stor forskjell på positive forventninger og det å skyve ansvaret fra seg. Nå opplever vi en kunnskapsminister som er opptatt av raske beslutninger og enkle løsninger, og som skyver ansvaret over på skoleeier uten selv å bidra til godt skoleeierskap.

Det finnes ingen enkle løsninger i skolen. Det kreves langsiktig og systematisk arbeid over tid. Det kreves god ledelse på alle nivå, rom for lokale tilpasninger, tilgang på kompetanse, motiverte rektorer, lærere som har et lag rundt seg som gjør at de kan være sjefen i klasserommet og utøve sin profesjon slik de ønsker, utviklende kompetansemiljøer, og det krever samarbeid på tvers av grenser, slik at kommuner med små skoler og små kompetansemiljøer kan søke sammen med andre for nødvendig samhandling og kompetanseutvikling. Godt skoleeierskap avles ikke av rundskriv om forbud. Godt skoleeierskap avles av tillit, handlingsrom og kunnskapsbasert skolepolitikk.

Hvordan vil statsråden aktivt bidra til at kommunestyre og fylkesting kan utøve godt skoleeierskap?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:50:53]: La meg først få takke interpellanten for å ta opp et viktig tema: at vi fra nasjonalt hold har gode systemer og tiltak for å støtte skoler og skoleeiere.

Kommuner, fylkeskommuner, skoleledere og lærere har et omfattende og viktig ansvar for å gi alle barn og unge en likeverdig og inkluderende opplæring som

fremmer trivsel og læring. Jeg er opptatt av at virkemidlene vi bruker og tilbyr fra statlig hold, setter lærere, skoleledere og skoleeiere i stand til å ivareta det ansvaret godt.

Opplæringsloven med forskrifter er det sentrale rettslige rammeverket for at kommunene og fylkeskommunene skal kunne ivareta retten til opplæring for barn, unge og voksne. Læreplanene fastsetter innholdet i opplæringen. Regelverket bidrar til at alle barn, unge og voksne får like muligheter til utdanning, uavhengig av bakgrunn og hvor i landet de bor.

Ny opplæringslov skal etter planen tre i kraft høsten 2024. Den nye loven er oppdatert, tydeligere og bedre tilpasset dagens hverdag i opplæringssektoren og samfunnet for øvrig. Det bidrar til gode rettslige rammer for kommuner og fylkeskommuner som skoleeiere. I ny opplæringslov stilles det krav om at kommune- og fylkeskommuneadministrasjonen har skolefaglig kompetanse. Det er et nytt krav til fylkeskommunene. Det stilles også et generelt krav om at kommunene og fylkeskommunene skal arbeide for å holde ved lag og heve kvaliteten i grunnopplæringen. Dette fordrer god dialog og samarbeid mellom skolene og skoleeierne.

Kvalitetsvurderingssystemet ble innført tidlig på 2000-tallet for å støtte skoler og skoleeiere i arbeidet med kvalitetsutvikling i opplæringen. Systemet er over 20 år gammelt. På samme tid har mye endret seg i skolen og i samfunnet rundt. Dagens system ble nylig gjennomgått av det regjeringsoppnevnte kvalitetsutviklingsutvalget. Utredningen deres og høringsvarene til rapporten tegner et bilde av at lærere, skoleledere og skoleeiere har behov for mer støtte og annen støtte enn de får i dag. Dette vil regjeringen følge opp, bl.a. i den varslede meldingen til Stortinget om 5.–10. trinn og med et nytt system for kompetanse- og karriereutvikling.

Representanten Jønnes nevner i sin interpellasjon at en av de viktigste faktorene for elevenes læring og trivsel er et godt skolemiljø. Det er vi helt enige om. Elevene har et sterkt rettsvern gjennom opplæringsloven. Den forplikter skoler og skoleeiere til å jobbe forebyggende og systematisk med elevenes skolemiljø. Statsforvalteren har flere ulike virkemidler for å bistå skoleeierne, skolene og elevene. Statsforvalteren har både veiledningsansvar, tilsynsansvar og ansvar for håndhevsingsordningen for skolemiljø saker.

Den viktigste jobben vi gjør for at elevene skal ha det bra på skolen og lære det de kan, er det langsiktige og systematiske arbeidet med et trygt og godt skolemiljø. Dette arbeidet skal være en integrert del av den pedagogiske praksisen på hver skole, i hvert klasserom og i hvert fag. Regjeringen støtter det lokale arbeidet med å sikre trygge og gode skolemiljø gjennom flere ulike spor. I

årets budsjett prioriterer vi 35 mill. kr til en kraftfull pakke med målrettede tiltak.

Et av disse tiltakene er beredskapsteam som skal gi skolene tettere oppfølging, for å styrke innsatsen der skolemiljøet ikke er godt nok. I tillegg til dette bruker regjeringen betydelige midler på ulike veiledningstilbud og støtte til kompetanseutvikling på dette området. Til sammen bruker vi over 100 mill. kr på skoletiltak i inneværende år.

Kompetente lærere og en synlig og tydelig rektor som pedagogisk leder er en avgjørende faktor for å oppnå læring og trivsel hos elevene. Dette er det heldigvis bred enighet om viktigheten av, både i denne sal og utenfor. Kommunene og fylkeskommunene har ansvar for å ha riktig og nødvendig kompetanse, et ansvar regjeringen støtter opp om, bl.a. gjennom åpningene for videreutdanning, tilskuddsordninger for lokal kompetanseutvikling og veiledning av nyutdannede, nytilsatte lærere. Regjeringen vil bruke 2,6 mrd. kr på ulike kompetansetiltak for lærere og skoleledere og andre ansatte i barnehage og skole i år.

Vi har kommuner som over tid har hatt svake resultater på sentrale områder av opplæringen. Alle barn og unge skal få oppfylt de samme rettighetene til god opplæring, og derfor får disse kommunene støtte gjennom oppfølgingsordningen og Læringsmiljøprosjektet i arbeidet med å styrke læringsresultater og skolemiljø.

Kari-Anne Jønnes (H) [10:56:10]: Takk for svar. Ja, det er riktig som statsråden sier, at vi har en oppdatert opplæringslov. Rammene for godt skoleeierskap og en god skole er til stede. Vi har også lærere, rektorer og andre ansatte i skolen i Norge med høy kompetanse. Det som det etter min mening skorter på, er kunnskapen om skoleeierskap i de folkevalgte organene. Veldig mange i Norge tror at det er her på Stortinget skolen styres. Ja, her styres det, vi vedtar de helt overordnede lovene, men det er tross alt hver enkelt ordfører i hver enkelt kommune som til sjunde og sist er ansvarlig for om ungene lærer å lese, skrive og regne eller ikke. Dersom dette skal fungere, er administrativ skoleeier helt avhengig av at politisk skoleeier skjønner hva skolen dreier seg om. Veldig mange som sitter i kommunestyret, og som er nye der hvert fjerde år, tror at de har gjort jobben sin når de har vedtatt budsjettet i desember – og så får de en gang i ny og ne en rapport om hvordan det står til ute i skolen.

Det jeg er ute etter: På hvilken måte og i hvor stor grad ønsker regjeringen å bidra til å sette hver enkelt skoleeier i stand til å gjøre en god jobb? Hvis vi ikke har lokale skoleeiere som ønsker å bidra til at læreren kan være sjefen i klasserommet, laget rundt eleven, og ikke minst sette rektorer i stand til å være den pedagogiske

lederen på skolen, så når vi ikke de målene vi har for samfunnet vårt. Derfor er jeg så opptatt av at når regjeringen setter seg mål for skolen, handler det mye mer om å gi rom for lokal tilpasning og å peke ut en retning enn med enkle grep å sende ut et rundskriv.

Det er riktig at statsforvalteren har en viktig rolle, men hvordan kan statsforvalteren kanskje bidra til å opplyse politisk skoleeier om hvilket ansvar man har? Og hvordan kan statsforvalteren brukes preventivt inn i skolen vår? Jeg tror vi i fellesskap har noe å hente ved å tydeliggjøre skoleeierrollen. Jeg ser fram til å høre litt mer fra statsråden om det.

Statsråd Kari Nessa Nordtun [10:59:21]: Jeg synes det er veldig fine linjer representanten drar i innlegget her, og jeg deler, som jeg sa tidligere, synet på viktigheten av at vi klarer å sette skoleeierne i stand til å utøve godt skoleeierskap. Det er utrolig viktig, og regjeringen jobber langs flere spor hver eneste dag for nettopp å få det til. Det handler om oppfølgingsordning, det handler om elevenes skolemiljø, det handler om lærerkompetanse, det handler om rekruttering til læreryrket, det handler om kommuneøkonomi, det handler om tillitsreform, det handler om fullføringsreformen, og ikke minst handler det om skoleledelse. Alle disse tingene kunne jeg snakket veldig mye om, og jeg brukte deler av innledningen i stad på å utdype enkelte av de elementene.

Jeg støtter representantens engasjement og er helt enig i at det er viktig at vi setter skoleeierne i stand til å utøve godt skoleeierskap, at de er seg sitt ansvar bevisst i de enkelte kommunestyrene rundt omkring i landet for nettopp å sikre god opplæring til våre barn, unge og voksne.

For å si litt om skoleledelse: Det stilles i dag høye krav til skoleledere, som skal håndtere mange oppgaver og relasjoner for å ivareta det viktige mandatet skolen har. For å lykkes med det trenger de tillit. De trenger handlingsrom for å lede et systematisk pedagogisk utviklingsarbeid og sørge for et godt skolemiljø for alle elever på sin skole. De trenger skoleeiere som støtter dem i dette arbeidet gjennom en systematisk dialog, kvalitet på opplæringen og ressurser som kan støtte opp om og frigjøre tid, sånn at skolen kan konsentrere seg om sine kjerneoppgaver.

Det er også viktig for regjeringen at skoleledere kan fortsette å utvikle sin kompetanse gjennom gode etter- og videreutdanningstiltak, og der vet jeg det jobbes godt lokalt. Den nasjonale rektorutdanningen er et viktig tiltak for å bidra til dette, og regjeringen utvidet tilbudet gjennom revidert nasjonalbudsjett våren 2023. Rektorutdanningen skal gi skolelederne god rolleforståelse og god kunnskap om og forståelse av ledelse, ledelse av sko-

le, kompetanse til å lede og kompetanse i skoleutvikling og et grunnlag for videre opplæring. Det er jeg helt enig i, men det forutsetter at vi faktisk er villig til å bidra økonomisk i dette viktige arbeidet. Derfor er det noe som er litt underlig, og det er fristende å stille spørsmålet tilbake til representanten og Høyre, for de har jo vitterlig i sitt alternative budsjett levert et ganske stort kutt i mange av disse tiltakene, på over 93 mill. kr. Så hvor skal Høyre kutte?

Elise Waagen (A) [11:02:38]: Jeg vil takke interpellanten for å reise en viktig debatt.

For Arbeiderpartiet er det viktigste å øke trivselen og læringen i skolen, og da er et godt skoleeierskap helt avgjørende, for vi har en del bekymringsfulle trekk i skolen. Kort tid etter at Høyre gikk ut av regjeringskontorene, ble PISA-undersøkelsen tatt opp. Der er det bekymringsfulle, svake resultater på flere av områdene, og vi ser at det er økende sosiale forskjeller. Jeg synes det er særlig bekymringsfullt at vi ser at våre barn og unge gjør det så dårlig i lesing. Vi får også Elevundersøkelsen, som viser at det er økning i mobbetall, og statsforvalterne melder om et økt antall skolemiljø saker.

Skal vi klare å snu disse trendene, trenger vi aktive og dyktige skoleeiere på lag med oss, men det er helt avgjørende at vi legger rammene nasjonalt, og at vi setter skoleeierne i stand til å løse det viktige mandatet man har fått. Hvis vi skal sette skoleeierne i stand til det, handler det bl.a. om ressurser. Da mener jeg det er paradoksalt at Høyre velger å kutte 5 mrd. kr til kommunene og fylkeskommunene i sitt alternative statsbudsjett.

Litt for ofte er det sånn at vi politikere har store ambisjoner på vegne av skolen, uten at det nødvendigvis følger med ressurser eller nok folk. Et eksempel på det er da Høyre lanserte sin satsing på en praktisk og variert skole. Når man bryter ned tallene, ser man at det kun rekker til en skarve blyant og et viskelær per elev. Et annet eksempel på det er når Høyre mener at det er viktig å satse på læreren, men i samme pennestrøk velger å avskilte kvalifiserte lærere. Det er denne regjeringen som har lagt fram en rekrutteringsplan sammen med partene i skolen.

Vi satser på laget rundt eleven, og det skal synes når vi senere i år skal legge fram en stortingsmelding om ungdomsskolen. I inneværende år har vi styrket de kommunale budsjettene med over 6 mrd. kr, selv om vi vet at behovet er stort der ute. For forventningene må følges opp med ressurser, ellers strekker det ikke til. En annen viktig del av det å være en forsvarlig skoleeier handler om mengden krav og forventninger. Denne regjeringen satte ned et utvalg, ledet av Prøitz, som gjennomgikk krav, rapportering, testing og måling i skolen. Utvalget har levert sin rapport, og den skal vi følge opp.

Der Høyre etter koronapandemien ønsket å innføre en kartleggingsprøve – eller var det to? – for alle elever i hele skolen, svarer vi heller at vi har mer tid og tillit til lærerne. Jeg tror ikke at det lærerne trengte etter pandemien, var at man skulle kartlegge absolutt alle elevene i klassen ekstra. Jeg tror at læreren visste hvordan det sto til med sine elever, men at man trengte mer tid og mer tillit til å følge opp. Det er noe av det vi nå følger opp når NOU-en skal omsettes i politikk, ved at vi nå skal fjerne unødvendig byråkrati i skolen.

Til syvende og sist handler det om tid, og det handler også om tillit – tid og tillit til å kunne utøve den oppgaven man er satt til. Vi vet at både lærere og rektorer opplever at det er et unødvendig byråkrati i skolehverdagen, der rektor, som interpellanten også beskrev, opplever å måtte være både vaktmester, mamma og psykolog på en gang, samtidig som man skal utøve et godt skolelederskap. Da mener jeg at det er viktig at vi sørger for at vi har et sterkt lag rundt eleven, rundt skolen, rundt rektor og rundt læreren. Det er med på å avlaste, og det er med på å skape trygge, gode skoler for våre unge.

Det var denne regjeringen som la fram ny opplæringslov i fjor vår, og det var et bredt politisk flertall som stilte seg bak at vi skal ha skolefaglig kompetanse i administrasjonen, både i kommuner og i fylkeskommuner. Det er, som Utdanningsforbundet påpekte i sine høringsvar i sin tid, slik at noe annet vil kunne føre til manglende koordinering og dårligere partssamarbeid og kvalitetsutvikling. Derfor er jeg glad for at vi nå har stått sammen om det, og at det er kort tid til ny lov trer i kraft.

Henning Wold (H) [11:07:52]: Skolen er en av samfunnets aller viktigste institusjoner, og læreren eller lektoren er den viktigste personen for elevenes læring og trivsel. Derfor er det viktig at storting og regjering bidrar til at samfunnets mest kompetente studenter vil velge læreryrket. Slik er det dessverre ikke nå. Vi ser dessverre en nedgang på 22 pst. i antall studenter til lærer- og lektorutdanninger, og det er en sammenheng mellom statusfall og søkning til lærerutdanningene.

Stortinget vedtok i 2015 et kompetansekrav for undervisningspersonalet i norsk skole, som måtte oppfylles innen 2025. Dette kompetansekravet innebar at lærere på barnetrinnet måtte ha 30 relevante studiepoeng for å undervise i norsk, matematikk og engelsk samt i samisk og norsk tegnspråk. På ungdomstrinnet måtte man tilsvarende ha 60 studiepoeng i de samme fagene.

Arbeiderpartiet var et av partiene som sikret flertall for Solberg-regjeringens forslag om kompetansekrav for lærere, men forlot sitt standpunkt og benyttet en retorikk om avskilting av lærere etter 2025. Støre-regjeringen avskaffet disse nødvendige faglige kravene i 2022.

Høyres syn er at alle elever skal møte en lærer som har faglig fordypning i skolens viktigste fag. I 2017 endret Solberg-regjeringen forskriften om opptak til høyere utdanning og opptakskravene til grunnskolelærerutdanningen og femårig lektorutdanning, og det ble innført krav om minimum 35 skolepoeng og et gjennomsnitt på minimum karakteren 3 i norsk og karakteren 4 i fellesfaget matematikk.

Dette firerkravet i matematikk skapte debatt, men en analyse fra Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning, NIFU, viste at flere lærerstudenter gjennomførte studiene. NIFU forklarer dette med at studenter med bedre karakterer søkte seg til lærerutdanningen. Dette er trolig i ferd med å snu.

Arbeiderpartiet støttet også denne forskriftsendringen da den kom, men Støre-regjeringen har nå redusert kravet til 3 i matematikk. Man har riktignok økt til 40 skolepoeng, men åpner for å gi ulike dispensasjoner til lærerutdanningsinstitusjonene. Høyre ønsker ikke å senke de nåværende karakterkravene for å komme inn på lærerutdanningene, da disse utvilsomt vil øke attraktiviteten og statusen til læreryrket, på både kort og lang sikt.

En tredje endring som har skapt politisk debatt og motstand, er Solberg-regjeringens innføring av fraværsgrense for elevene i den videregående skolen fra høsten 2016. Denne innebærer at hovedregelen er at elever som har mer enn 10 pst. udokumentert fravær fra undervisningen i et fag, ikke vil få standpunktkarakter i faget. Denne regelendringen ga umiddelbar effekt, og det totale fraværet i videregående skole gikk ned med mellom 20 og 30 pst. Det var de svakeste elevene som hadde størst nedgang i sitt fravær, men alle elevgrupper var mer på skolen enn før 2016.

Nå er det lagt fram et forslag om at fraværsgrensen skal økes til 15 pst., via en egenmelding. En fraværsgrense må være slik at den forbereder elevene på arbeidslivet, og 15 pst. fravær tilsvarer nesten én dags fravær i uken. Det er et høyt fravær.

Alle disse endringene jeg har nevnt, peker dessverre i feil retning dersom man ønsker å skape et godt skolemiljø og ha kompetente lærere. Det er viktig at elevene er i klasserommet. Det er der læring finner sted, i tillegg til utvikling av relasjonelle forhold. Man sier at trivsel skaper læring, men kanskje er det slik at læring skaper trivsel.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [11:12:36]: Også jeg vil takke interpellanten for å løfte denne debatten. Det er riktignok en forholdsvis bred debatt, og de politiske skillelinjene er kanskje ikke det som er viktigst i dag, men jeg synes like fullt det er veldig interessant, mye av det som har blitt tatt opp hittil i debatten. Jeg synes representanten Elise Waagens innlegg var særs godt, om

mye av det Senterpartiets og Arbeiderpartiets representanter i Stortinget har jobbet med.

Skolen er den viktigste arenaen der alle elever møtes, hvor de kan bli løftet hver for seg og utvikle sitt iboende potensial.

I spørsmålet fra interpellanten blir det løftet hvordan vi kan bidra til skoleeierskap. Jeg har lyst til å starte med å tygge litt på ordet «eierskap». I seg selv indikerer det nærmest at det er noe som blir kjøpt eller solgt, at det er noe som blir eid av enkeltrepresentanter eller aktører, men reelt sett eies jo fellesskolen og den offentlige skolen av oss alle. De private skolene, som et supplement, har også store statlige overføringer. Så skolen eies egentlig av oss alle, som fellesskap og samfunn, ved at vi bidrar gjennom skatteseddelen og skatteinntekter på ulikt vis, og forvalter inntektene etter beste evne gjennom budsjettvedtak her i Stortinget, og videre i kommuner og fylker. Jeg har derfor lyst til å slå et slag for ordet «skoleforvaltere».

Jeg vil påstå at absolutt alle, både folkevalgte i kommuner og fylker, alle skolesjefer, rektorer, lærere, FAU-er, elevråd, kontaktlærere og andre som står opp for skolen, gjør en god innsats for å forvalte skolen og dens innhold etter beste evne. Det er ulike former for ledelse, som er av særs stor betydning for skolens utvikling. Også vi representerer en form for ledelse overfor skolen ved å være representanter i utdannings- og forskningskomiteen, som er med og peker ut en retning og gjør vedtak for skolens utvikling. Vi kan alle bidra til å trekke fram gode skoler og god innsats, mener jeg.

Tillitsreformen har blitt tatt opp, og den handler jo om økt handlefrihet i førstelinjen. Representanten Elise Waagen tok opp flere konkrete poeng, hvor vi nettopp har valgt tillit og handlefrihet i stedet for de tiltakene vi arvet fra høyre regjeringen: kontroll og overkjøring. I ny opplæringslov ryddet nettopp stortingsflertallet opp og forenklet både språk, struktur og innhold.

I tillegg har stortingsflertallet prioritert økonomi. Kommuneøkonomi er noe av det desidert viktigste for nettopp å ha handlefrihet i førstelinjen. Skoleledere som står i en hverdag hvor de til enhver tid må finne ut hvor de kan redusere, kutte og effektivisere, har det krevende på jobb. De som klarer å finne rom for utvikling, satsing og framgang, har nødvendigvis en større mulighet til å kunne prioritere utvikling og forbedring av skolen. Høyre hadde tiltak, med osthøvelkutt og effektiviseringsjag, og reelle kutt gir nettopp det motsatte av det tillit skal åpne opp for.

Rapportering, både til direktorat og til statsforvalter, og kvalitetsutvikling ble tatt opp i kvalitetsutvalget. Det er noe av det regjeringen nå skal følge opp. Det er også en annen viktig side av tillitsreformen, ved å kunne gi handlefrihet, slik at lærernes og skolele-

dernes tid skal gå med til andre ting enn å dokumentere at de gjør ting rett. Vi må heller ha det sånn at man i større grad kan dokumentere når det er noe som ikke går som det skal, hvorfor det skjedde, og hvordan man kan forbedre det.

Neste melding som er varslet fra regjeringen, er ungdomsmeldingen, og vi ser fram til videre arbeid her i Stortinget med disse spørsmålene.

Ellers er det jo Stortingets rolle konstant å utbedre lover. Et krav som har ligget inne siden 2009, er en årlig tilstandsrapport for skolen. Utover budsjett, planer og tiltak gjør dette at alle kommuner får en årlig sak om stoda i skolen. Det handler både om å stille krav og om å stille opp, og jeg tror at de fleste kommunepolitikere har stor glede og stort utbytte av å kunne diskutere tilstanden i skolen hvert år.

Jeg vil trekke fram et eksempel: Jeg besøkte Brandbu barneskole nylig, og de jobber ekstremt godt med både laget rundt eleven og profesjonsfellesskap. «Ingenting skal skje om oss uten oss» er et mantra for elevenes involvering. De tok opp utfordringer med flyktninger, og mye mer som jeg gjerne skulle diskutert, men tiden min er omme, så da takker jeg bare for debatten.

Margret Hagerup (H) [11:17:49]: Jeg vil takke interpellanten for å løfte dette viktige temaet i Stortinget, men kanskje også for å sørge for en bred debatt om skoleeierskap ute i samfunnet for øvrig. Jeg var selv nyvalgt kommunestyrerepresentant i 2011, ved siden av full jobb, og jeg tror ærlig talt ikke jeg var helt bevisst hva slags rolle jeg faktisk hadde. Men jeg har fire barn, og jeg har sett glimtet i øynene deres når de begynner på skolen, jeg har sett hvor glade de er i læreren de første årene, og så har jeg sett at sakte, men sikkert slutter disse blinkende øynene av og til å skinne så sterkt. Nå har vi fått utrolig mange nye ordførere rundt omkring i det ganske land, og det er faktisk de som har et ansvar for å sørge for at dette glimtet i øynene holder seg. Jeg er glad for at vi her på Stortinget diskuterer det ganske stort.

Da Høyre gikk inn i regjering i 2013, opplevde vi at for mange elever gikk ut av 10. klasse uten å kunne lese, skrive og regne skikkelig. Det var for høyt frafall, og elevene lærte ikke nok. Etter åtte år med Høyre i regjering så vi at elevene lærte mer, at fraværet gikk ned, at yrkesfag hadde fått et løft, og at rekordmange fullførte skolen. Skal vi skape en skole der alle elever opplever mestring og læringsglede, må vi sørge for en mer praktisk og variert skolehverdag, noe de nye fagplanene fra 2020 la opp til. Vi har nå en spennende ungdomsmelding å se fram til, og der har Høyre kommet med mange forslag til god politikk for å lykkes med dette.

Jeg savner noe i skoledebatten. Vi snakker veldig mye om alt som lærerne skal gjøre og ikke gjøre, men vi

snakker kanskje litt for lite om lærerne og den kompetansen de skal ha. Det var min kollega Henning Wold ganske tydelig inne på viktigheten av – gode lærere som får den kompetansen som de trenger i klasserommet.

Fraværsgrensen var en suksess i videregående skole. Jeg er litt bekymret over at det ikke finnes en fraværsoversikt i grunnskolen i dag. Fafo ga en rapport til regjeringen i april 2023, der de sier at forskningen på fravær preges av mangelfull statistikk, og at det bør innføres en nasjonal oversikt. Det er et godt verktøy til skoleeiere og skoleledere for faktisk å ta tak i den bekymringen som veldig mange kjenner på nå. Det er for mange pulter som står tomme i klasserommene i dag, men vi vet rett og slett ikke hvor stort omfanget er, vi vet ikke hvorfor de ikke er på skolen, og det er på grunn av at kunnskapsministeren ikke legger til rette for at dette kan rapporteres på nasjonalt hold. Det vil jeg si er viktig.

Så vil jeg løfte en bekymring til, for skoledebatten i dag, som burde handle om lærerne og tilliten til dem og hvordan vi skal gi dem de gode verktøyene, handler om sekkeposten digitalisering i skolen. Opplæringsloven sier at man skal åpne dørene mot verden og mot fremtiden, og regjeringens eget skjermbrukutvalg har sagt at digitale læremidler er en viktig del av fremtiden. De har også sagt om mobiltelefon at det trengs følgeforskning, så jeg håper kunnskapsministeren nå vil sette i gang følgeforskning på effekten av mobilforbud og ulike løsninger på de ulike skolene, for det tror jeg er nyttig kunnskap å ha i fremtiden.

Digitale enheter, digitale læremidler og digitale læreresressurser kan ha positive effekter for elevens læring og utvikling, og på sitt beste kan det omforme undervisningen, få fram kreative sider og fremme kritisk tenkning og selvregulert læring. Selv om det kan føre til gode lærings-effekter, kan det også skape forstyrrelser og påvirke konsentrasjonen, så vi må dermed ha mer kunnskap om når verktøyene bør tas i bruk, overfor hvilke elever og i henhold til hva som skal læres. Vi bør snarere snakke om hvordan man kan etablere differensierte undervisningsformer, hvor alle typer digitale og analoge verktøy har en plass i undervisningen. Jeg tror egentlig vi er enige om dette, men i samfunnsdebatten framstår dette som en polarisert debatt, der det er ja eller nei til det som feilaktig omtales som «skjerm». Da vil jeg bare henstille til kunnskapsministeren å lese sitt eget skjermbrukutvalgs rapport, der en egentlig er ganske kritisk til at vi bruker ordet «skjerm».

Så tilbake til digitale verktøy, for de kan være en kilde til distraksjon og forstyrrelser, men det er ikke kun i skolen. Alle må lære seg å håndtere og trene på konsentrasjon og utholdenhet – i denne salen, på skolen og hjemme.

Så tror jeg at et godt skoleeierskap også handler om å være tydelig på at skolen ikke kan løse alt. Vi er bekym-

ret for leseferdighetene til ungene, men bøkene forsvant ut av stuene våre lenge før de forsvant i skolen, og lesesenteret ved Universitetet i Stavanger peker på at kun én av tre foreldre leser for ungene sine. Gode skoler skapes gjennom godt skoleeierskap og gode ledere, men et godt skole-hjem-samarbeid er avgjørende for å lykkes med dette, og da må vi vise foreldre det mangfoldet som er av læremidler i skolen, og hvordan de brukes på ulike måter til beste for ungene.

Så må vi ikke glemme at lærerne er de avgjørende personene i klasserommene. Derfor skal vi fortsette å investere i dem.

Kari-Anne Jønnes (H) [11:23:06]: Takk til alle som har bidratt i debatten. Dette er et viktig tema uansett om en kaller det skoleeier eller det å forvalte skolen. Det handler jo om at vi som folkevalgte representanter på forskjellige nivåer skal forvalte det eierskapet vi har til skolen, og det heter nå skoleeier. Det tenker jeg at en skal være litt opptatt av.

Jeg synes det er ganske morsomt når Arbeiderpartiets representanter her begynner å trekke inn økonomi, for den største satsingen på kunnskapsområdet fra denne regjeringen er et grendeskoletillegg på 1,4 mrd. kr, som tildeles kommunene basert på antall skoler. Det er jo å oppmuntre kommunene til å beholde en skolestruktur basert på fortidens elevtall, framfor å tenke framover og sette helt andre ting enn antall bygg på dagsordenen. Det er også fascinerende når skoleledere forteller at de rapporterer mest på det som har minst med kvalitet og innhold i skolen å gjøre.

Skal en ha kunnskap i skolen, må en ha kunnskap om skolen. Gode skoleeiere har høye ambisjoner for sine elever. Skal en ha høye ambisjoner, må en også ha kunnskap om resultater. I opplæringsloven – som vi alle sammen så stolte har vært med på, og som vi må ta æren for i fellesskap – er de nasjonale rammene. Det var forrige regjering som la fram forslag til opplæringslov, og det var et godt samarbeid, så jeg foreslår at vi tar æren for den i fellesskap. Det hjelper ikke om en har skolepolitisk kompetanse i administrasjonen dersom en i de folkevalgte organene ikke har forståelse for hva skoleeierskap innebærer.

Jeg er helt enig med representanten Knutsdatter Strand i at drøfting av tilstandsrapporten er viktig. Det er kanskje noe av det viktigste skoleeiere gjør. Brandbu barneskole er et veldig godt eksempel. Gran kommune fikk Skoleeierprisen for ca. 20 år siden og var en av kommunene i Norge som var først ute med å ha en kvalitetsplan for grunnskolen, med visjon om rom for alle og blick for den enkelte. Det er et godt eksempel på hva godt skoleeierskap er, nemlig at en har et mål og en am-

bisjon for elevene i sin kommune, og et mål og en ambisjon for sine lærere og sine skoleeiere.

Det er det jeg ønsker at denne regjeringen også skal ha, og at en er tydelig på hvordan denne regjeringen kan bidra til å oppnå nettopp det. Jeg føler ikke at vi har fått svar på spørsmålet mitt i dag: Hva ønsker egentlig statsråden å bidra med?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [11:26:20]: Målet er klart! Svaret til representanten er: Vi, Norge, skal ha verdens beste skole og barnehage – verdens beste, det er målet, i læringsresultater og trivsel. Det er veldig viktig at vi i en så viktig diskusjon som dette er, har en faktabasert debatt, for det er ikke sånn at elevene lærte mer de åtte årene Høyre styrte. PISA-resultatene kom, og undersøkelser ble gjort, kort tid etter regjeringsskiftet. De viste et dramatisk fall i norske elevers læringsresultater innen matte, norsk og naturfag – dramatisk. Det er alvorlig. PIRLS, leseundersøkelsen, viste at norske elever har lavest leseglede av alle land som er med i undersøkelsen, 65 land. Det er det vi har foran oss. Det er det vi må ordne opp i. Det er den utviklingen vi må snu, og da kan vi ikke glorifisere det som har skjedd de siste ti årene i norsk skole. Det fortjener våre unger at vi faktisk tar på alvor.

Når det gjelder tillit, som mange har vært inne på, er det ekstremt viktig, og det foregår mye godt i norsk skole. Som tidligere skoleeier selv vet jeg hvor viktig det er at vi har den tilliten, er bevisst det ansvaret og kan forvalte det godt. Derfor innførte vi gratis SFO i Stavanger, derfor innførte vi gratis skolemat til over 7 000 barn, og vi så hva det gjorde med fellesskapet i klasserommene. Når det gjelder tillit, synes jeg det er viktig at vi har med oss at tillit også handler om å faktisk lytte til de ansatte, de som har skoene på. Det er utrolig viktig. Vi må ha tillit til lærerne. Da handler det f.eks. ikke – og digitalisering ble tatt som et eksempel – om å overlate det til den enkelte rektor og kommunedirektør. Det er ikke mangel på tillit, men det hadde vært mangel på styring. Vi må ha tillit og lytte til dem som gjør jobben der ute på skolene, til hva de trenger. De ber om tydelige råd knyttet til mobil, digitale verktøy, leseopplæring og skolemiljø. Det vil jeg og regjeringen lytte til, for lærere, skoleledere og ansatte i skolen skal slippe å stå alene i den viktige jobben de gjør for å snu utviklingen i norsk skole.

Presidenten [11:29:23]: Sak nr. 2 er dermed ferdigbehandlet.

Stortinget tar da pause frem til votering kl. 15.

Stortinget tok pause i forhandlingene kl. 11.30.

Stortinget gjenopptok forhandlingene kl. 15.

President: Svein Harberg

Votering

Presidenten [15:00:26]: Stortinget går da til votering. Vi starter med å votere over de gjenstående sakene fra torsdag 4. april, sakene nr. 10–15.

Votering i sak nr. 10, debattert 4. april 2024

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i utlendingsloven (utvisning på grunn av omgåelsesekteskap) (Innst. 250 L (2023–2024), jf. Prop. 32 L (2023–2024))

Presidenten: Under debatten er det satt fram tre forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Mari Holm Lønseth på vegne av Høyre og Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 2 og 3, fra Birgit Oline Kjerstad på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Rødt

Det votes over forslagene nr. 2 og 3, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et lovforslag som slår fast at i saker der det blir vurdert å gi avslag på grunn av en omgåelsesvurdering, skal partene gis rett til å forklare seg muntlig.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et lovforslag som slår fast at det i saker med felles barn som hovedregel ikke skal reageres med utvisning.»

Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslagene.

Voteringstavlene viste at 78 representanter hadde stemt mot forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt og 21 representanter hadde stemt for.

(Voteringsutskrift kl. 15.01.03)

Presidenten: Det var flere her som stemte feil. Da tar vi det hele en gang til.

Votering:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 79 mot 19 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.01.36)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

I o v

om endringer i utlendingsloven (utvisning på grunn av omgåelsesekteskap)

I

I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her gjøres følgende endringer:

§ 66 første ledd bokstav f til h skal lyde:

- f. når utlendingens søknad om beskyttelse er nektet realitetsbehandlet i medhold av § 32 første ledd bokstav a eller d, og søkeren også tidligere har fått søknad nektet realitetsbehandlet, og søknaden fremstår som et misbruk av *asylsystemet*,
- g. når utlendingen er utelukket fra rett til anerkjennelse som flyktning etter § 31 første ledd bokstav a til c, annet eller tredje ledd, eller ville blitt det ved en vurdering etter disse bestemmelsene, *eller*
- h. *når utlendingen har søkt eller har hatt urettmessig opphold med grunnlag i et omgåelsesekteskap, jf. § 40 fjerde ledd og § 120 sjette ledd, og omgåelsen anses som bevisst og grov.*

Presidenten: Det voteres alternativt mellom komiteens innstilling til I § 66 første ledd bokstav f til h og forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her skal § 66 første ledd bokstav f til h lyde:

f. når utlendingens søknad om beskyttelse er nektet realitetsbehandlet i medhold av § 32 første ledd bokstav a eller d, og søkeren også tidligere har fått søknad nektet realitetsbehandlet, og søknaden fremstår som et misbruk av *asylsystemet*,

g. når utlendingen er utelukket fra rett til anerkjennelse som flyktning etter § 31 første ledd bokstav a til c, annet eller tredje ledd, eller ville blitt det ved en vurdering etter disse bestemmelsene, *eller*

h. når utlendingen har søkt eller har hatt urettmessig opphold med grunnlag i et omgåelsesekteskap, jf. § 40 fjerde ledd og § 120 sjette ledd».

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Høyre og Fremskrittspartiet ble innstillingen vedtatt med 62 mot 34 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.02.07)

Videre var innstilt:

§ 70 annet ledd første punktum skal lyde:

Dersom utlendingen har begått handlinger som nevnt i § 66 første ledd bokstav a eller h, kan det i stedet for utvisning treffes vedtak om inntil tre års tilleggstid for at en fremtidig søknad om permanent oppholdstillatelse skal innvilges.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Presidenten: Det voteres over resten av I og II.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 11, debattert 4. april 2024

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentanten Erlend Wiborg om opprettelse av asylmottak i tredjeland (Innst. 251 S (2023–2024), jf. Dokument 8:56 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten har Erlend Wiborg satt fram to forslag på vegne av Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme et lovfor-
slag om opprettelse av asylmottak i utlandet tilsvarende det danske lovforlaget L 226 (2021–2022), vedtatt i Folketinget 3. juni 2021, eller lignende modeller fra andre europeiske land.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen inngå et samarbeid med Danmark, Storbritannia og/eller Italia med sikte på å få på plass en felles løsning for asylmottak i utlandet.»

Det blir votert alternativt mellom komiteens innstilling og disse forslagene, fra Fremskrittspartiet.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:56 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentanten Erlend Wiborg om opprettelse av asylmottak i tredjeland – vedtas ikke.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Fremskrittspartiet ble innstillingen vedtatt med 85 mot 14 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.16)

Votering i sak nr. 12, debattert 4. april 2024

Innstilling frå kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mari Holm Lønseth, Erna Solberg, Ove Trellevik, Anna Molberg, Sveinung Stensland, Anne Kristine Linnestad og Mathilde Tybring-Gjedde om tiltak for å forberede Norge på en mulig flyktningkrise (Innst. 252 S (2023–2024), jf. Dokument 8:57 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten har Mari Holm Lønseth satt fram fire forslag på vegne av Høyre og Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med konkrete forslag til innstramminger på innvandringsområdet, herunder forslag om innstramminger i adgangen til familiegjenforening, som kan iverksettes raskt ved behov.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gå i forhandlinger, med sikte på å inngå avtaler med tredjeland som sikrer beskyttelse til mennesker med et reelt beskyttelsesbehov.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede et system hvor Norge gir beskyttelse til sårbare personer med beskyttelsesbehov ved å betale for omplassering til trygge tredjeland.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av hvilke områder på innvandringsområdet som skiller seg fra andre sammenlignbare land, for eksempel i Norden og Europa, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte. Både vilkår for opphold i de enkelte land samt ytelser eller andre forhold som kan føre til at Norge anses mer attraktivt enn andre land, skal gjennomgås.»

Det voterer alternativt mellom disse forslagene og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:57 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mari Holm Lønseth, Erna Solberg, Ove Trellevik, Anna Molberg, Sveinung Stensland, Anne Kristine Linnestad og Mathilde Tybring-Gjedde om tiltak for å forberede Norge på en mulig flyktningkrise – vert ikkje vedteke.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Høyre og Fremskrittspartiet ble innstillingen vedtatt med 65 mot 34 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.14)

Votering i sak nr. 13, debattert 4. april 2024

Innstilling fra justiskomiteen om Samtykke til godtakelse av forordning (EU) 2021/1148 om opprettelse av ordningen for økonomisk støtte til grenseforvaltning og visumpolitikk som del av Fondet for helhetlig grenseforvaltning (videreutvikling av Schengen-regelverket) og inngåelse av avtale mellom Norge og EU om tilleggsregler for ordningen for økonomisk støtte til grenseforvaltning og visumpolitikk, som en del av Fondet for helhetlig grenseforvaltning, for perioden 2021–2027 (Innst. 248 S (2023–2024), jf. Prop. 38 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten har Andreas Sjalg Unneland satt fram ett forslag på vegne av Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en offentlig evaluering av Schengen-avtalens konsekvenser.»
Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 72 mot 27 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.51)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Stortinget samtykker i

1. godtakelse av forordning (EU) 2021/1148 om opprettelse av ordningen for økonomisk støtte til gren-

seforvaltning og visumpolitikk som del av Fondet for helhetlig grenseforvaltning (videreutvikling av Schengen-regelverket),

2. inngåelse av avtale mellom Norge og EU om tilleggsregler for ordningen for økonomisk støtte til grenseforvaltning og visumpolitikk, som del av Fondet for helhetlig grenseforvaltning, for perioden 2021–2027.

Presidenten: Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 90 mot 4 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.05.21)

Votering i sak nr. 14, debattert 4. april 2024

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Elisabeth Kaski og Freddy André Øvstegård om en rausere pleiepengeordning (Innst. 247 S (2023–2024), jf. Dokument 8:71 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten er det satt fram tre forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Mimir Kristjánsson på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Rødt
- forslag nr. 3, fra Gisle Meininger Saudland på vegne av Fremskrittspartiet

Det voteres over forslagene nr. 1 og 2, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om å øke inntektsgrensen for personer som mottar pleiepenger, før pleiepenger avkortes, til å tilsvare den til enhver tid gjeldende inntektsgrensen for uføre, som i dag er 0,4 G. Inntektsgrensen gjelder for hvert kalenderår og justeres ut fra endringer i folketrygdens grunnbeløp.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om å endre folketrygdloven slik at alle som mottar pleiepenger i tilfeller hvor barnet dør, får beholde pleiepengene i opptil tre måneder uavhengig av hvor lenge vedkommende har mottatt pleiepenger, i stedet for at enkelte kun får beholde pleiepenger i opptil 30 stønad dager som i dag.»

Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 83 mot 15 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.06.34)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjøre de nødvendige endringer i reglene for pleiepengeordningen for utviklingshemmede personer over 18 år, slik at foreldre kan motta pleiepenger, uten at barnet er døende, hvis ikke kommunene har et godt omsorgstilbud å tilby.»

Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 84 mot 15 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.06.52)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:71 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Elisabeth Kaski og Freddy André Øvstegård om en rausere pleiepengeordning – vedtas ikke.

Presidenten: Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 67 mot 29 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.23)

Votering i sak nr. 15, debattert 4. april 2024

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Dagfinn Henrik Olsen, Bård Hoksrud, Silje Hjemdal og Frank Edvard Sve om å sikre krigsseilerne en verdig alderdom (Innst. 246 S (2023–2024), jf. Dokument 8:72 S (2023–2024))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Stortinget ber regjeringen sørge for at krigsseilere som mottar krigspensjon, og som under andre verdenskrig ble pålagt av den norske stat aktivitet som medførte direkte fare for eget liv og helse, sikres nødvendig bistand for å sikre en verdig alderdom uavhengig av om de i dag er norske statsborgere bosatt i Norge eller har utvandret til andre land.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

I

Investeringsfullmakt

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2024 kan:

1. Endre omfang og kostnadsramme for følgende investeringsprosjekt:

Prosjekt	Kostnadsramme
1146 Gjenanskaffelse av donerte hovedkomponenter til NASAMS.	5 890 mill. kroner

2. Forsvarsdepartementet får fullmakt til å justere kostnadsrammen i takt med prisstigningen og som følge av endringer i valutakursene i senere år.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Sak nr. 2 var interpellasjon.

Sak nr. 3 [15:08:27]

Referat

1. (281) Endringer i arbeidsmiljøloven mv. (rammer for overtredelsesgebyr) (Prop. 76 L (2023–2024))
Enst.: Sendes arbeids- og sosialkomiteen.
2. (282) Ein forbetra tilstand for villrein (Meld. St. 18 (2023–2024))
3. (283) Helhetlige forvaltningsplaner for de norske havområdene – Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten, Norskehavet, og Nordsjøen og Skagerrak (Meld. St. 21 (2023–2024))
4. (284) Endringer i energiloven mv. (tiltak for et mer forbrukervennlig strømmarked) (Prop. 83 L (2023–2024))
5. (285) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjell Ingolf Ropstad, Dag-Inge Ulstein og Olaug Vervik Bollestad om kjernekraft i Norge (Dokument 8:128 S (2023–2024))
6. (286) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Jørgensen, Tobias Drevland Lund, Mimir

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Stortinget går da til votering over sakene på dagens kart.

Votering i sak nr. 1, debattert 9. april 2024

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Anskaffelse av luftvern (Innst. 243 S (2023–2024), jf. Prop. 48 S (2023–2024))

- Kristjánsson og Sofie Marhaug om å prioritere kraften strengere (Dokument 8:129 S (2023–2024))
Enst.: Nr. 2–6 sendes energi- og miljøkomiteen.
7. (287) Lov om omdanning av Opplysningsvesenets fond til aksjeselskap (Prop. 82 L (2023–2024))
Enst.: Sendes familie- og kulturkomiteen.
8. (288) Endringer i folketrygdloven (styrking av fedres rett til foreldrepenger) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 74/2024 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1158 om balanse mellom arbeidsliv og familieliv for foreldre og omsorgspersoner og om oppheving av rådsdirektiv 2010/18/EU (Prop. 85 LS (2023–2024))
Enst.: Sendes familie- og kulturkomiteen, unntatt B, som sendes familie- og kulturkomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for utenriks- og forsvarskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.
9. (289) Endringer i finansmarkslovgivningen (samleproposisjon) og samtykke til godkjenning av fire beslutninger i EØS-komiteen om innlemmelse i

- EØS-avtalen av rettsakter på finansmarkedsområdet (Prop. 74 LS (2023–2024))
 Enst.: Sendes finanskomiteen, unntatt B, som sendes finanskomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for utenriks- og forsvarskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.
10. (290) Lov om Finanstilsynet (finanstilsynsloven) (Prop. 75 L (2023–2024))
 11. (291) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Elisabeth Kaski og Ingrid Fiskaa om å tette skattehull (Dokument 8:130 S (2023–2024))
 Enst.: Nr. 10 og 11 sendes finanskomiteen.
 12. (292) Endringer i grenseloven og utlendingsloven mv. (interoperabilitet og visuminformasjonssystemet mv.) og samtykke til godtakelse av forordningene (EU) 2019/817 og (EU) 2019/818 om interoperabilitet mellom EU-informasjonssystemer og forordning (EU) 2021/1134 om endringer i visuminformasjonssystemet m.fl. (videreutvikling av Schengen-regelverket) (Prop. 70 LS (2023–2024))
 Enst.: Sendes justiskomiteen, unntatt B, som sendes justiskomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for utenriks- og forsvarskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.
 13. (293) Endringer i el-tilsynsloven (hjemmel for gebyr for godkjenning av yrkeskvalifikasjoner mv.) (Prop. 77 L (2023–2024))
 14. (294) Endringer i rettsgebyrloven (justering av multiplikator for forliksklage og forkynning av betalingsoppmoding) (Prop. 80 L (2023–2024))
 15. (295) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Terje Halleland, Roy Steffensen, Helge André Njåstad, Olaug Vervik Bollestad, Irene Ojala, Tobias Drevland Lund, Sveinung Stensland og Une Bastholm om gransking av Birgitte Tengs-saken (Dokument 8:131 S (2023–2024))
 Enst.: Nr. 13–15 sendes justiskomiteen.
 16. (296) Endringer i barnetrygdloven og midlertidige endringer i lovverket som følge av ankomst av fordrevne fra Ukraina (videreføring m.m.) (Prop. 72 L (2023–2024))
 17. (297) Midlertidige endringer i utlendingsloven (beredskapshjemmel for innkvartering av asylsøkere) (Prop. 84 L (2023–2024))
 Enst.: Nr. 16 og 17 sendes kommunal- og forvaltningskomiteen.
 18. (298) Endringer i valgloven (offentliggjøring av valgresultater og valgdagsmålinger på valgdagen) (Prop. 81 L (2023–2024))
 Enst.: Sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen.
 19. (299) Lov om endringer i viltloven mv. (endret betegnelse på organ i viltforvaltningen og oppheving av lovvedtak om nydyrking og nedbygging av myr) (Prop. 79 L (2023–2024))
 20. (300) Endringer i brukthandellova (innskrenking av virkeområde) (Prop. 86 L (2023–2024))
 Enst.: Nr. 19 og 20 sendes næringskomiteen.
 21. (301) Utbygging og finansiering av E134 Oslofjordforbindelsen byggetrinn 2 i Akershus, kostnadsramme for rv. 13 Lovraeidet–Rødsliane i Rogaland og forskotering i vegsaker (Prop. 88 S (2023–2024))
 Enst.: Sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.
 22. (302) Profesjonsnære utdanninger over heile landet (Meld. St. 19 (2023–2024))
 23. (303) Opptak til høgare utdanning (Meld. St. 20 (2023–2024))
 24. (304) Endringer i barnehageloven (unntak fra kravet om selvstendig rettssubjekt og forbudet mot annen virksomhet m.m.) (Prop. 78 L (2023–2024))
 Enst.: Nr. 22–24 sendes utdannings- og forskningskomiteen.
 25. (305) Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 81/2024 av 15. mars 2024 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2023/2418 om opprettelse av et instrument for å styrke den europeiske forsvarsindustrien gjennom felles anskaffelser (EDIRPA) (Prop. 71 S (2023–2024))
 26. (306) Samtykke til inngåelse av avtale av 2. februar 2024 om endring av vedlegg A i tilleggsavtale mellom Norge og USA om forsvarssamarbeid av 16. april 2021 (inkludering av nye omforente områder) (Prop. 73 S (2023–2024))
 27. (307) Forsvarsløftet – for Norges trygghet Langtidsplan for forsvarssektoren 2025–2036 (Prop. 87 S (2023–2024))
 Enst.: Nr. 25–27 sendes utenriks- og forsvarskomiteen.
- Presidenten:** Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.
 Ber noen om ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

